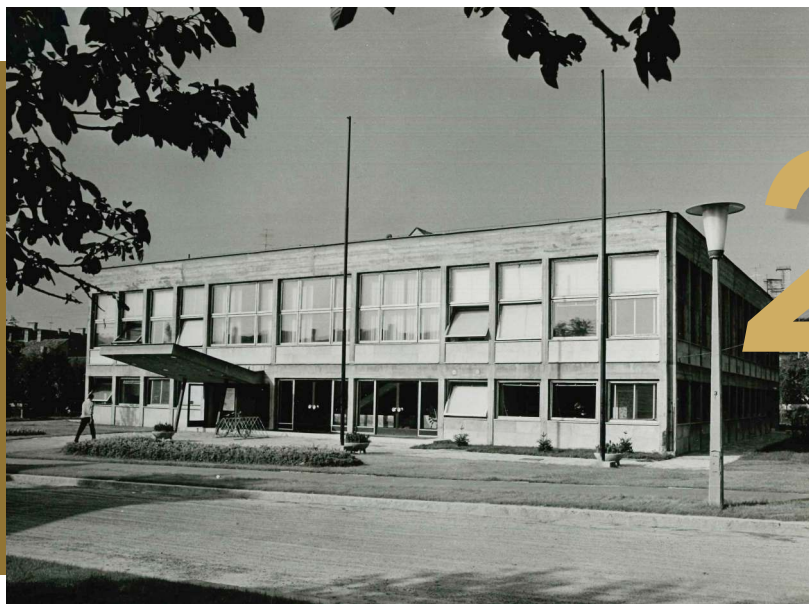

200 évnyi könyvtárosság Kaposvároton

A kaposvári vármegyei könyvtár története a reformkorban kezdődött, gróf Festetics László 1000 ezüstforintjának felajánlásával. A Somogy, Tolna és Zala megyei nagybirtokos apja nyomdokait követve támogatta a kaposvári könyvtárügyet. Példáját számos helyi közméltóság, nemes és birtokos követte pénz, értékes tárgyak és főként könyvek adományozásával. Mérey Sándor főispán, Ocskay Antal püspök, Gaál István táblabíró, Somssich Pongrácz alispán, Sárközy István alispán, földbirtokos, Berzsenyi Dániel író, költő – és a sort még nagyon hosszan folytathatnánk. A könyvtár ezekben a kezdeti időkben a hasznos ismeretek terjesztését szolgálta, majd pár év múlva nyitották meg a szélesebb olvasóközönség felé, így hangsúlyozva a közművelődés fontosságát. Fontos megemlíteni Somssich József nevét, aki a könyvtár első hivatalos „őre” és igazgatója volt.

A fent leírt rövid kezdeti történetet és a fontosabb személyek említéseit Dr. Sipos Csaba könyvtárs és helytörténész a Somogy Vármegyei Könyvtárának Története a kezdetektől 1945-ig című könyvtártörténeti könyvében foglalta össze.

Ezt a történetet folytatta Varga Róbert, a kaposvári könyvtár egykori igazgatója A Kaposvári Megyei Könyvtár Története 1945–1960-ig című művében.

Idén, a könyvtár 200. születésnapjára a Magyar Nemzeti Levéltár Somogy Vármegyei Levéltárának igazgatóhelyettesével, Kiss Norbert Péterrel közösen megírtuk a kaposvári könyvtár történetét 1960-tól napjainkig.

A mostani cikk karaktereit könnyű lenne a száraz tényeket folytatva kitölteni a megjelent három kaposvári könyvtártörténeti mű segítségével, de nem ez a célom. Inkább arra tennék kísérletet, hogy egy vármegyei hatókörű városi könyvtár vezetőjeként a 21. században körbejárjak néhány olyan témát, amely a kaposvári könyvtárügy mind a 200 évében fel-feltűnt.

A könyvtártörténeti tényeken átrágva magam azt olvastam ki, hogy minden korban helyhiánnyal küszködünk mi könyvtárosok itt Kaposváron. Valahogy nekünk soha, semennyi hely és raktár nem elég, mindig mindent belakunk. A könyvtárosok általában nem szeretnek selejtezni, kidobni, pedig ez szükséges ahhoz, hogy ne nőjenek (dőljenek) ránk a könyvespolcok. Ma már a korszerű integrált könyvtári rendszerekből könnyen le lehet szűrni, melyik mű népszerű, és melyiktől tudunk megválni, ha már dönteni kell a helyhiány miatt.

Könyvtárunk jelenlegi épületét 1964-ben adták át, az országban az elsők között volt a megyei könyvtárak között, amelynek épületét valóban könyvtárnak tervezték, az akkori kor elvárásai szerinti legmodernebb értelemben. Ez az épület is kicsinek bizonyult, ezt már a '60-as években megálapította Kellner Bernát könyvtárigazgató, ezért folyamatosak voltak azok a törekvések, hogy kibővídjön a bibliotéka. A bővítésre 2001-ben került sor Varga Róbert igazgatósága idején, aki 2 évtizedig vezette a kaposvári könyvtárat. Az épület így majdnem 4000 négyzetméteressé bővült, de nyilván mondanom sem kell, ha a ben-

Örökség és megújulás párbeszéde egy térben - képek az intézmény életéből

ne dolgozó könyvtárosokat kérdezik, ez kevés, ha engem mint igazgatót, akkor azt mondom, pontosan elég.

Miért elég ez szerintem? Ma már a könyvtár közösségi tér funkciója ugyanolyan fontos, mint a dokumentumok tervszerű beszerzése/rendszerezése/raktározása/rendelkezésre bocsátása. A könyvtárlátogatók időt tölteni jönnek hozzánk: leülni, olvasni, tanulni, beszélgetni, inspirálódni, kulturált helyen várakozni, játszani és találkozni egymással. Ehhez nagy és szelős terek kellene, nem könyvespolcokkal telezsúfolt labirintusok. Sőt továbbmegyek, ki kell lépünk a könyvtár épületéből az online térbe, hogy elérjük az olvasóinkat, leendő olvasóinkat, vagy akár azokat, akik soha nem jártak nálunk, de online tartalmainkkal találkozási pozitív megítélés alakul ki bennük könyvtárunkkal szemben. Ehhez erős online jelenlét kell, hozzáértő, felkészült szakemberekkel.

A másik érdekes dolog, amelyet felfedeztem, és kapcsolódik az előző gondolat sorhoz, miszerint minden korban küzdött a könyvtárunk az emberi erőforrás minőségével és/vagy mennyiségével. Vagy kevés volt a könyvtáros, vagy nem volt megfelelően képzett, vagy sem egyik, sem másik. Megmosolyogtatott, hogy Kaposváron az első klasszikusan könyvtárosi feladatokat egy nagybajomi földesúr, Sárközy István későbbi alispán látta el. Erről viccesen megjegyezte az egyik kollégám, hogy már akkor is személyzeti problémák lehettek a szakmában (egyébként én is Nagybajomban élek és onnan járok Kaposvárra dolgozni).

Kaposváron 10 éve megszűnt a felsőfokú könyvtárosképzés. Kihívásokkal teli a szakmai utánpótlás kérdése, főleg úgy, hogy a jelenlegi könyvtárvezetés másként gondolkodik a könyvtáros munkaköréről, mint eddig bármikor bárki, aki ezt az intézményt vezette. Ahogy a könyvtár tereit átrendeztük és kinyitottuk az elmúlt 3 évben, úgy a könyvtárost, mint munkavállalót is újradefiniáltuk: egy közösségekre és az online térre nyitott személyé, akinek ki kell lépnie a klasszikus könyvtárosi elefántcsonttoronyból. Igaz, még van hova fejlődni e téren, de haladunk, és nem csak én, mint vezető, hanem a közönségünk, közösségünk is érzékeli a változást.

Van még egy fontos dolog, amely az elmúlt 200 évben sokszor változott, de bő egy évtizede állandó az életünkben: a fenntartó. 2011 óta Kaposvár Megyei Jogú Városhoz tartozunk. Elődeim nevében nem nyilatkozhatok, de amit én elmondhatok az az, hogy eddig egy kérésemet sem utasították el. Minden ötletnek és elképzelésnek, amivel megkerestem őket, teret adtak, és hálas vagyok ezért.

Az évforduló kapcsán sok helyen kérdezik tőlem, hogyan látom a könyvtár, a könyvtárak jövőjét, vajon mi lesz 50 vagy 200 év múlva? A jövőbe nem látok, de a múltból a jelenbe átvetető útról van egy nagyon jó tapasztalatom, mégpedig egyfajta pozitív transzgenerációs élmény az emberekben a könyvtárunkkal, vagy általában a könyvtárakkal kapcsolatban. Mire is gondolok itt? Nagyon sok emberben él egy pozitív emlékkép gyerekkorából a könyvtárakkal kapcsolatban. Ide járt a tanítónénijével, szüleivel, nagyszüleivel, és amikor családjá lett, szívesen hozza ezért ide a gyermekét, majd pedig az unokáját is. Nagyon sok ilyen történetet osztanak meg velünk az emberek, és ez ad reményt arra, hogy ezután is generációról generációra adják a kilincset egymásnak az olvasni szerető emberek.

Gondolataimat Dr. Gombos Péter (MATE Kaposvári Campus főigazgató helyettes) egyik kiváló mondatával zárom: „A jó könyv segít feltenni az élet nagy kérdéseit.” Ezt nem pótolhatja sem a mesterséges intelligencia, sem a virtuális valóság. Mindig lesznek emberek tele kérdésekkel önmagukról és a világról – nekik kell egy Hely. Ez lesz a könyvtár, minden korban, minden körülmények között Kaposváron is.

Rázsits Veronika

„Arra tennék kísérletet, hogy egy vármegyei hatókörű városi könyvtár vezetőjeként a 21. században körbejárjak néhány olyan témát, amely a kaposvári könyvtárügy mind a 200 évében fel-feltűnt”

